

HORVÁTH (EÖ) TAMÁS
Lúzer

Eleve mit vegyen fel, hogy mégse úgy nézzen ki, mint aki most szabadult. Az ilyesmivel a nők törődnek leginkább, de ez most mégiscsak esemény, és az sem kizárt, hogy róla fog szólni. Vagy legalábbis részben.

Öltönyt azért talán nem. Jó, érettségi óta újat vett magának, de az másfél éve legalább nem volt rajta. Ünneplős cipője meg lassan leginkább trágyahordáshoz a legalkalmasabb. Marad a szövetnadrág, a pulóver, kihajtva rá az inggallér. Az lehet fehér. Eredményhirdetés, vagy mi a fene...

A vonatot persze megint túlfűtötték. Januárban majd, mikor bejönnek a tizenöt–húsz fokos fagyok, akkor lecsavarják. Mire a Nyugatiba ér, büzlük ezerrel. Amilyenek, tuti, hogy kinézik. Vidéki surmó.

A gitárt persze magával vitte. Hátha. A meghívóban, ha burkoltan is, de ott volt. „Szeretettel várjuk a pályázat eredményhirdetésére. A díjazott művek előadásra kerülnek.” Hogy ki, arról se kép, se hang. Semmi sem kizárt.

És ha mégsem, akkor is! Elvégre erről szólt maga a kiírás is. Csak nem nézik afféle aluljáró-zenészek.

Hónapokig járt Matusekné nyakára. Ő igazán szívesen. Ha szükséges, elmegy továbbképzésre is. Arról, hogy kántorvizsgája van, okosabbnak látta hallgatni.

Az igazgatónő rendre azzal rázta le, hogy gondolkodási időt kér. Mivelhogy nem végleges, mit támogat az önkormányzat, mit nem. Jó szándék ide vagy oda, a törvények kötik a kezét. Két hónap, esetleg három, és lesz döntés.

Addig is Encike. Vészesen közel a nyugdíjhoz. Talán kevéssel túl is rajta. Megesett, zokogva rohant ki az énekóráról. A hetedik, nyolcadik osztályokban egyszerűen faképnél hagyta a tudománya. Egy napot sem tölt tovább ebben a fertőben, szipogta.

Ha feljöttek az őszi esők, januári hófúvások, tavaszi vírusok, megfázott rendszerint. Ilyenkor kímélte a hangszálait. Puccinit hallgattatott legtöbbször. A készségesebb, jobban eleresztett tankötelesek próbálkoztak néha Carmina Buranával, Boleróval, de ezek mind egy szálíg lepattantak róla. Mintha meg se hallotta volna. Ráadásul a szórakoztató elektronika legfrissebb vívmányaival már nem tudott megbirkózni. Ipod, USB-csatlakozás: akár a trágár beszéd.

Kapásból el kellett dobni egy halom pénzt BKV-ra. A fene gondolta, hogy ennyire elszaladtak az árak, mióta utoljára itt járt. Hazaútra épp csak maradt. Enni is valamit: szinte kizárt.

Az útvonal az eredményhirdetés, a gála színhelyére nagyjából ismerős volt. Valahol még a belső kerületek tájékán. Egyszer már megfordult errefelé. Igaz, nem egyedül. A járatokra is emlékezett jószerével.

És eleredt az eső. Utólag összevetve: lehetett számítani erre. Csak a kellő pillanatban sohasem akad az ember kezébe sem esernyő, sem kabát.

Erősen alkonyodott, a téli időszámításra való átállítás megtörtént már. Tétova tömegek hullámoztak fel-alá a Körúton. Egyszerre tűntek izgatottnak és elcsigázottnak. Fiatalok, akikről első látásra úgy tetszett: nyomorban élnek, elnyomatásban, s most a hét végére mind betódultak a rozsdávezetből megszállni a belvárost. Kesernyész-savanykás illatfoszlányok úszkáltak.

A Blaháig még simán ment. Bliccelni szóba sem jöhetett. Egyszer próbálkozott életében vagy kétszer. Le is kapcsolták, meg is vágták. Aztán hirtelen bizonytalanná vált minden. Annyiféle járat, annyiféle útvonal. Legutoljára valahogy másképpen működött. Azóta elmozdulhatott *valami*.

És azok ott mindkét oldali járdán szebbek, boldogabbak. De legalábbis sokkal inkább képben vannak. Ez látszik. Mintha nem érzékelnének sem esőt, sem mulandóságot. Mintha a másodkezesség lenne az egyetemes, átfogó válasz minden kételyre, ideigleneségre. Kínai és török kifőzdek szinte egymás nyakán.

Legvégtére kérdezősködni kellett. Ha nem is reménytelenül, de jócskán elkeveredett. Átszámolták a buszokat, villamosokat: hirtelenjében nem lelt más magyarázatot. Az utcák, terecskék egyre ismeretlenebbeknek tűntek. S az sem volt biztos, hogy elég lesz a BKV-jegy. Még akkor sem, ha viszonylag hamar rátalál az eredeti helyszínre.

Amúgy csak adnak valamit. Pogácsát, kólát, hasonlót. Mégsem járja, hogy rendeznek egy ünnepélyes eredményhirdetést, és még csak egy ásványvizet sem bontanak.

Ott lógtak körben a nagyok, és dudorásztak. A jóindulat mindenesetre tetten érhető volt. Meg a kisebbek: ötödikesek, hatodikosok is. Igen távolról hasonlított az egész az *Eper és vér* bizonyos jeleneteire. Matusekné, lehet, azt fontolgatja már, miként adhatna neki fegyelmet. A nyolcadikos lányok gátlástalanul keresték a pillantását.

„Tanbá, ez zsír!” Tudta: nem az. Legalábbis egyelőre. De lehet még, ha eleget dolgozik vele. „Miért nem a Tanbá az énektanár?”

Persze, hogy nem *csak úgy* kezdett el pötyögni az aulában. Egy félkész dallal. Ami vagy bejön, vagy sem, de minden még, csak nem profi. S közben félrefélresandítani: arra jár-e Encike, Matusékné? Elsápadnak-e, megbotráncognak-e?

Becsengettek, és mindenki ment a maga dolga után. Bent, a tanáriban többen is megjegyezték: micsoda eredeti ötlet volt így maga köré gyűjteni a diákokat. És kinek a számát játszotta...

Nem kevés kóválygásba került odatalálni. A végén csak úgy, gyalogosan. Három-négy járókelőt is le kellett szólítania, mire előbukkant az a bizonyos közösségi ház. Utoljára már a jegyét sem kezelte. (Csak nem jönnek azok a sügér kallerek! Elvégre a szombat nekik is csak szombat.)

Ha nem is sokat, de késett. Úgy számolt, a lényegről nem maradt le. Ilyenkor különben is mindig csúsznak, olykor nem is keveset. Besuttyan fű alatt. A szokásos tiszteletkörökről nem akkora veszteség lemaradni.

Nem lehetett eldönteni: valami régi, úgyszólván műemlék jellegű épületet újjítottak fel, vagy nemrégén húztak fel egy építészeti remeket. Nem afféle vidéki művház a puha diktatúra fénykorából.

Fény szűrődött ki. Talán muzsika is. (Atyavilág! Tíz percnél régebben nem kezdődhetett! Ott áll a meghívón.) Olyan nincs, hogy mindenről lemaradt volna!

– Kihez jött?

Az egészen természetes, hogy ilyen helyekre kell egy portás. Netalán vagyonőr. Van mit ellopni. Viszont valószínű, hogy nem tévesztette el a házszámot. Csak elő kell kapni a meghívót.

– Ilyenről nem tudunk. Ez egy zártkörű rendezvény. Ha lenne valami más is, nekem szóltak volna legelőször.

Lépten-nyomon belebotlani effélékbe. Elfelejtettek szólni neki, vagy csupán futólag említették, és most fut a hibás program. Az áthangolást, leállítását jobb meg sem kísérelni.

– Nem tudhatom, honnét való ez a fecni. Azt sem, hogy magát ki küldte, de nekem azt mondták, hogy a rendezvény végéig senkit ne eresszek be. Jobb, ha szépen hazamegy.

Nem tudni, hol hibázta el a lépést. Mi lehetett az a mozdulat, az a gesztus, amitől tolakodónak, erő-

szakosnak tetszhetett. A portás egyszer csak megragadta a könyökét. Alulról, nem túl keményen, de pont úgy, mint mikor a rendőrök, biztonsági emberek kivezetnek valakit. Ilyenkor be kellene zavarni egyet? Vagy szaladni, hiszen akármennyi lehet belőlük?

Fiatal volt még, amikor be akart jutni egy koncertre. Klasszikusra. Megeshet, egy lány miatt. Még az akkori viszonyokhoz képest tekintélyes belépti díjat is kifizette volna, de a jegy akkorra elfogyott már. Százak is ácsoroghattak a hangversenyterem előtt teljesen reménytelenül. Valami világhírű zongoraművész vagy karmester szerepelhetett.

Az URH-s kocsí egészen váratlanul jelent meg. Senki nem értette, minek jöttek, hiszen ők fegyelmeztet, viszonylag csendben várakoztak, s próbáltak egyezkedni a fafejű jegyszedőkkel, koncertszervezőkkel.

És oszlattak minden átmenet nélkül. Egy fiatal embert ragadtak meg s tuszkoltak be a rendőrautóba. Az ordibált persze, tiltakozott, miszerint ez közterület, és joga van ott tartózkodni.

Érzékelték a körben állók is, hogy ez így nincs rendben. Félhangos megjegyzések röppentek fel innen-onnan. Oda kellene vonulni a városi kapitányság elé és követelni, hogy hozzák nyilvánosságra a jegyzőkönyvet: mivel is gyanúsítják a fiút. Néhány erőtlén bekiabálás után csendben elhalt ez a kezdeményezés is.

Félt akkor. Ő is lehet a másik, akit kiemelnek, és odapakolnak a pórul járt fickó mellé. Bent, a yardon aláíratnak vele egy papírt, aztán félholtra pofozzák.

Azokról, akiknek a kellő pillanatban folyton kihagy. Beszólnának, visszaszólnának vagy csak jönnének egy jó poénnal, de mire sor kerülne rájuk, már nem ugyanaz a helyzet.

Akiknek folyton az orra elől húz ki. S a következő csak nem jön, csak nem jön. Az sem képtelenség: nem teljesen véletlenül.

Akik odaállnának, bevállalnák, de elfogja őket a csikarás, mikor színpadra lökné őket az ügyelő. Évekig, évtizedekig ábrándoztak róla, hogy egyszer, csak egyszer ebben a mocskos életben. S aztán, hogy a számítások dacára mégiscsak elérkezik a várva várt pillanat: toporognak, motyorásznak csak rettenő zavarukban, szegényükben.

Az a dal a vesztesekről akart szólni.

Kizárt, hogy valami más lett volna. Vagy eredetileg is átverés volt az egész pályázatosdi? „Új Tömegdal.”

Ami nem jelíges, ahol nem jelölik meg összezszerűen a díjakat. „Eredeti alkotásokat várunk, de indulni lehet ismert szövegek megzenésítésével is.” Azok mulatoztak odabent, és a markukba röhögtek. Akárcik is voltak, tudták, tudhatták, hány óra.

Fel sem tűnt elsőre, hogy valaki játszik az aluljáróban. Nem egészen úgy, ahogy a kéregetők, elvetült együttesalapítók. Egyszer kint, Prágában, a Károlyhídon. Vagy öt-hat banda. És nem kalapoztak.

A negyvenen már túl. Lehetetlen behatárolni: csavargó vagy kigolyózott profi. A jószág a kezében nem Gibson, nem is Ibanez, de nem is afféle kínai vackerádé. Saját első gitárját egyszerűen elhagyta. Évekig kellett lemondani könyvekről, sörözésekről, hogy összedobhasson egy jobb márkára valót. Akárcik, akárhogyan is szerezte be, tudta, mire hajt.

– Harley Benton. Nem a legismertebb cucc, de bent, a szálláson már próbálták lenyúlni tőlem. Megbuheráltam kissé, mert alsó légében meg akart halni. A tiéd?

Csak nem haverkodni! Meg aztán tényleg gáz, hogy csak Yamahája van. Nem a legelső kategória, igaz, de az iskola auláját már nem képes betölteni. Rá ne kérdezzen, milyen számokat ismer! Ahhoz képest keveset. Az angol kiejtése pedig katasztrófális. Ugye, nem azt akarja, hogy együtt tolják?

– Ne parázz, nem tarhálók. Tegnapelőtt volt tökéletes filmszakadás, és most igyekszem tartani az állásaimat, amíg bírom. Néhány napig király, hogy józan vagyok. De az kizárt, hogy kiléptessem az életemből a szeszt. Igazából egyre rövidebbek az időszakok, amíg nem nyúlok a pohár után. Nyugi, nem fogom elmesélni az életemet. Tényleg nem nagy sztori, hogyan kerültem utcára. Próbálok késleltetni a leépülésemet, ezzel igyekszem átverni magamat. És ha nincs kedved, ne pakold elő a hangszeredet. Persze, ha valaki nagyon erőlködik, attól elfogadok pénzt. Amúgy nem árt óvatosnak lenni. A menő fiúk. Kiszámíthatatlan, hogy mikor jönnek, és kurva sokan vannak. Nem stricik, nem koldultatnak. Egyszerűen csak szeretik a balhét.

A hétvége dacára kevesen jártak arrafelé. Lejöttek, továbbsiettek. Mintha lényegében leállt volna az élet odafent. Bezártak volna a bevásárlóközpontok, szórakozóhelyek.

– Nehogy azt hidd, hogy olyan jó ezt csinálni nekem. Nem mindig legalábbis. Egyszerűen próbálok beadni magamnak, hogy profi vagyok. Amíg tolom, amíg bennem van a töltés, addig nem kell az alkesz. Nem volt rá eset, hogy győztem volna. Ezért nem nyitom fel a tokot. Az már prostitúció. Ha csak úgy, spontán adnak, az más. Azt tilos elpiálni. Az igazi nagy zenéket amúgy sem itt nyomatom. Látszik rajtuk, hogy nem tudnak mit kezdeni vele. Szívesebben állják körbe azokat, akik betanulnak két-három nagyon ismert nótát, és naphosszat azt csócsálják. Mert olyan kis szerencsétlenek. Aki komolyan veszi magát, azon nincs mit megsajnálni.

Soha, soha többet nem megy oda Matuszknéhoz. Nyilvánvaló, hogy Encike marad az énektanár. Évnyitóra, évváróra betanít majd mindig valami irgalmatlanul együgyű dalt, és senki sem fog szólni neki, hogy milyen égő. Nem fontos helyet cserélni vele. A gitárt sem viszi be. A tinilányok kacsingatnak még egy darabig, aztán jön a szombat, a bulik, az illegális letöltések. Pályázaton sem indul.

A zaj, a dobogás szinte a semmiből robbant elő. Másodpercekig csak állt dermedtem, mintha máshol, máskor történe mindez. A zenész felszívódott. Hogy miként bírt ennyi idő alatt összepakolni, megpattanni, kideríthetetlen. Akik lefelé tódultak, mind ugyanabban a mesterséges rozsdáövezeti modorban hányták-vetették magukat. Szervek, aktusok, váladékok röpködtek a levegőben.

Ezek azok, kétség nem férhetett hozzá. Nyomultak minden irányból. Pillanatok kérdése volt csak, hogy kiszúrják.

Futni kell. Ha ott marad, egy helyben, az a legrosszabb. Elbújni nincs hová. Kap majd. Nem egyet, nem kettőt, valószínű, igen sokat. A hangszer is sérül. De ha kiér a felszínre, a pályaudvarra, az utolsó hazafelé induló vonatra, minden rendben lesz. Nagyjából.